

Uni palautumisen tukena Kriittinen näkökulma unen ja palautumisen seurantaan

Jarno Tuominen
erikoistutkija
Turun yliopisto

1.12.2021

Uni ja urheilu

Progress in Brain Research
Volume 234, 2017, Pages 13-31

Chapter 2 - Sleep, sport, and the brain

Shona L. Halson * ✉, Laura E. Juliff †

Consensus statement

Sleep and the athlete: narrative review and 2021 expert consensus recommendations

Neil P Walsh ¹, Shona L Halson ², Charli Sargent ³, Gregory D Roach ³, Mathieu Nédélec ⁴, Luke Gupta ⁵, Jonathan Leeder ⁶, Hugh H Fullagar ⁷, Aaron J Coutts ⁷, Ben J Edwards ¹, Samuel A Pullinger ^{1,8}, Colin M Robertson ⁹, Jatin G Burniston ¹, Michele Lastella ³, Yann Le Meur ⁴, Christophe Hauswirth ¹⁰, Amy M Bender ¹¹, Michael A Grandner ¹², Charles H Samuels ¹³

- Urheilijat nukkuvat huonosti
  - Ammattuurheilijoista 50%–78% kokee univaikeuksia ja 22%–26% vakavia unihäiriöitä
  - Negatiivinen vaikutus lajikohtaisiin taitoihin, ”pitovoimaan” ja hapettomaan suorituskykyyn
  - Erityisesti kontakti- ja taistelulajit, sekä nk. esteettiset lajit
    - Mahdollisina vaikuttajina esim. aivotärähdykset, negatiivinen perfektionismi ja ahdistus

Unen mittaamisen markkinat

- 2020 unilaitteiden markkinat 11.5 miljardia euroa
- Arvioitu vuosittainen kasvu ~17 %
  - 2027 -> 36 miljardia euroa
- 17 % näistä nk. wearables, eli esim. aktiivisuusrannekkeita, älysormuksia ym.

Lyhyesti unesta ja PSG:sta

- Jaetaan kahteen päävaiheeseen (Rechtschaffen & Kales 1968)
  - REM-uni
  - NREM-uni
    - neljä alavaihetta (1, nukahtaminen; 2, kevyt uni; 3 & 4 hidasaaltouni, nykyisin yhdistetty vaiheeksi N3)
- Normaalin unen aikana 4-5 unisykliä (a ~90min)
- Univaiheen lisäksi mitataan mm. kokonaiskesto (TST), tehokkuutta

Mittaamisen hyödyt

- Kontrollin tarve
- Suuntaa huomion elämäntapoihin
- Diagnostiset edut?
- Perustutkimus

Ongelmia

Tarkkuus

- Kuluttajat kokevat unimittarien arviot merkityksellisinä
  - Vertailtaessa polysomnografiaan niiden tarkkuus usein heikko
  - Yliarvioivat kokonaisuniaikaa
    - Erityisesti kliinisissä ryhmissä

Esimerkki: Aktigrafi v PSG

CLINICAL REVIEW

Agreement between actigraphic and polysomnographic measures of sleep in adults with and without chronic conditions: A systematic review and meta-analysis

Samantha Conley ^{a,*}, Andrea Knies ^b, Janene Batten ^c, Garrett Ash ^a, Brienne Miner ^b, Yuri Hwang ^a, Sangchoon Jeon ^a, Nancy S. Redeker ^a

^a Yale School of Nursing, USA

^b Yale School of Medicine, USA

^c Yale University Reference Librarian, USA

Kaikki nukkijat (60 tutkimusta)

Unihäiriöryhmät (13 tutkimusta)

Esimerkki: BCG v PSG

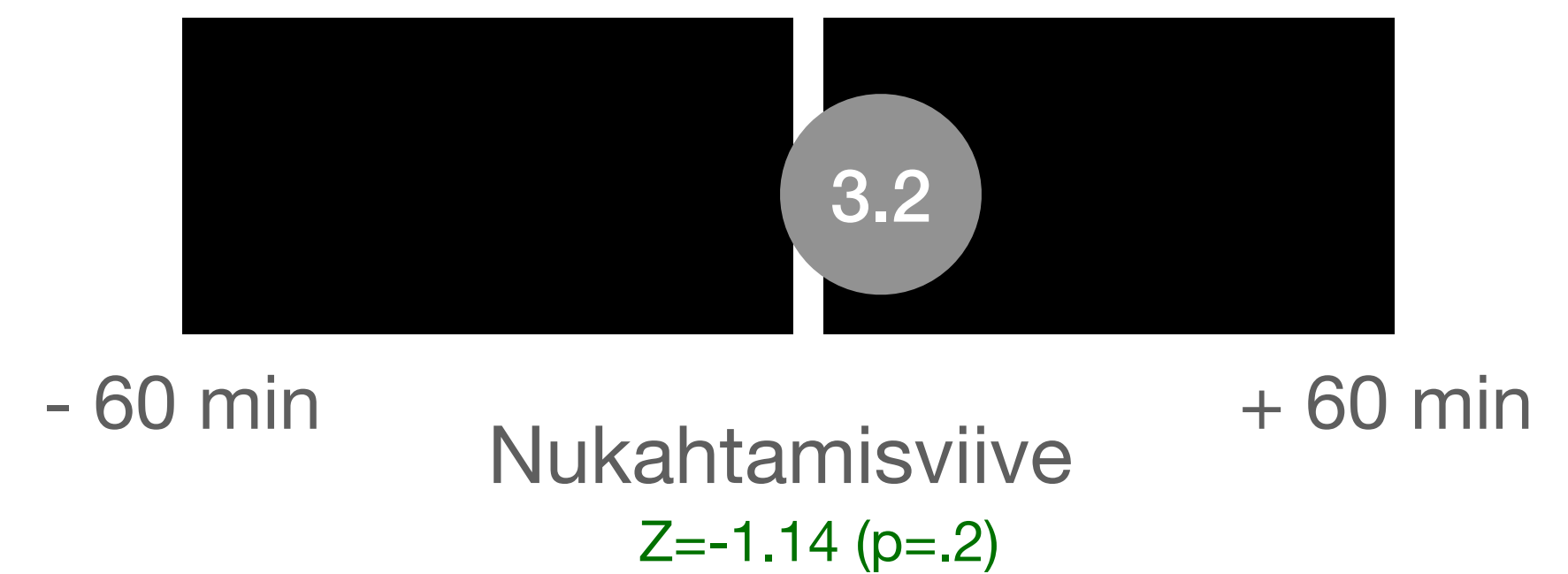
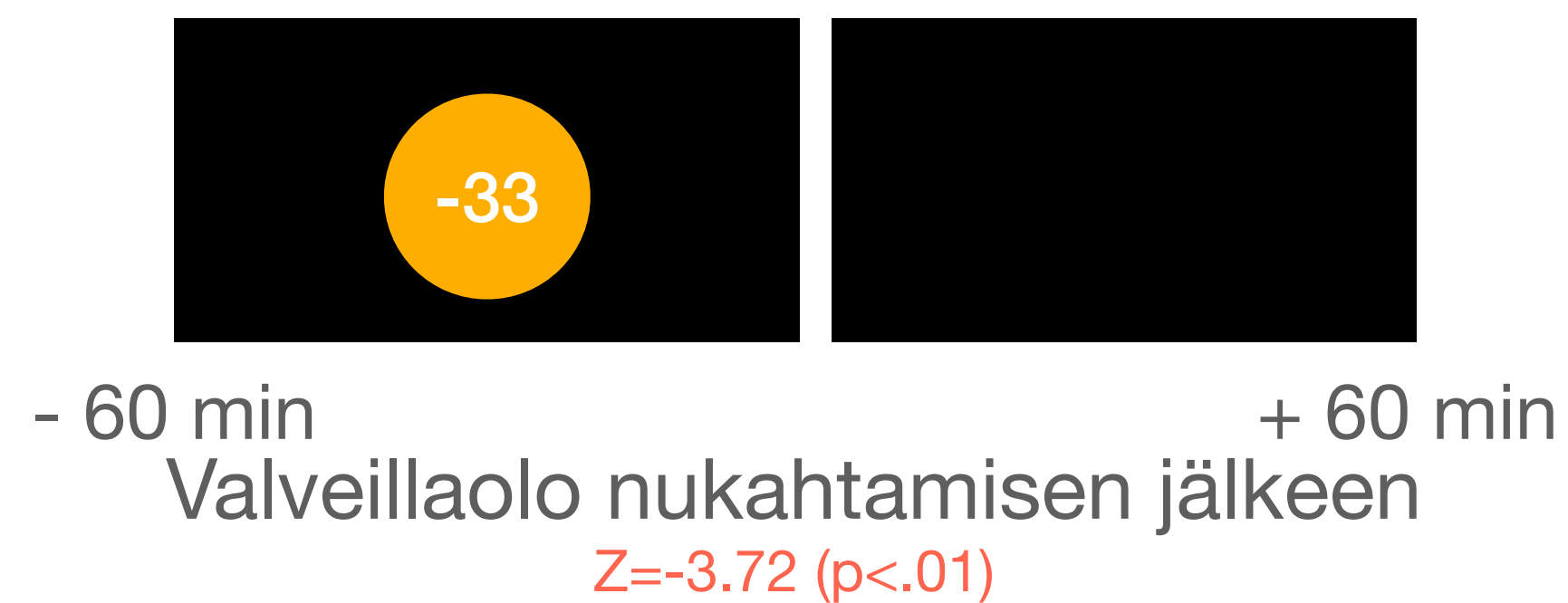
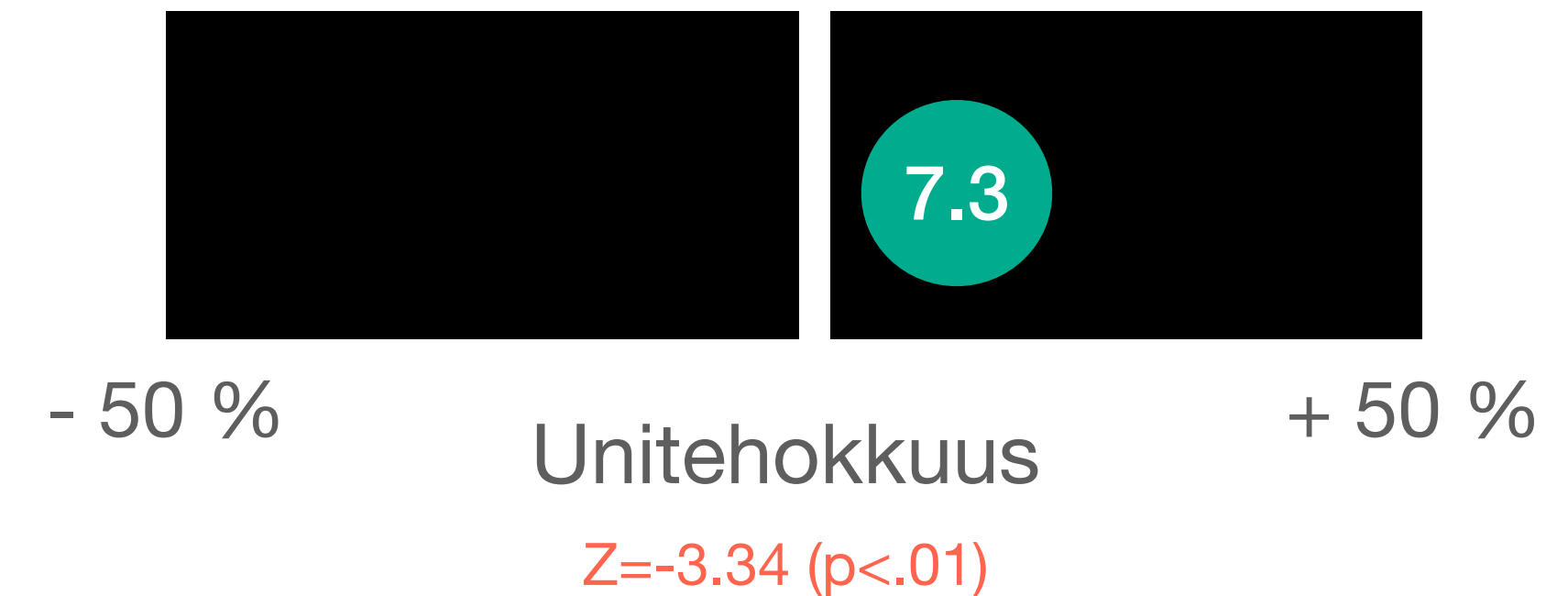
EMERGING TECHNOLOGIES

Sleep Parameter Assessment Accuracy of a Consumer Home Sleep Monitoring Ballistocardiograph Beddit Sleep Tracker: A Validation Study

Jarno Tuominen, MA¹; Karolina Peltola, MA¹; Tarja Saarensanta, MD, PhD^{2,3}; Kaija Valli, PhD^{1,4}

¹Department of Psychology and Speech-Language Pathology, University of Turku, Finland; ²Division of Medicine, Department of Pulmonary Diseases, Turku University Hospital, Turku, Finland; ³Sleep Research Centre, Department of Pulmonary Diseases and Clinical Allergology, University of Turku, Finland; ⁴Department of Cognitive Neuroscience and Philosophy, School of Bioscience, University of Skövde, Sweden

Terveet nukkuajat (N=19 yötä)

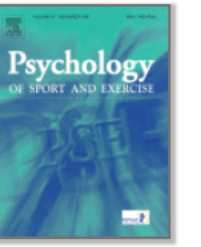
Normatiivisuus

- Unen tarve yksilöllistä
  - Esim. vähän nukkuvista vain osa kokee alentunutta toimintakykyä valveilla
    - Pitkäaikaisvaikutuksista ei tietoa
  - Kronotyyppi
- Unen parametrit vain yksi osa
  - Esim. yhteiskunnan rakenteelliset tekijät
    - ”Social Jetlagista” poistunut korona-aikana 20 min

Uneen vaikuttaminen

- Uni-interventiot näyttävät:

- Parantavan koettua unen laatua ($g = .62$, 95 % CI [0.21, 1.02])
- Vähentävät koettua väsymystä ($g = .81$, 95% CI [0.32, 1.30])
- Vähentävät negatiivisia tunteita ($g = .63$, 95% CI [0.27, 0.98])

Sleep interventions for performance, mood and sleep outcomes in athletes: A systematic review and meta-analysis

Kate Gwyther ^{a, b}, Simon Rice ^{a, b}, Rosemary Purcell ^{a, b}, Vita Pilkington ^{a, b}, Olga Santesteban-Echarri ^c, Alan Bailey ^b, Courtney C. Walton ^{a, b} ✉

Uneen vaikuttaminen

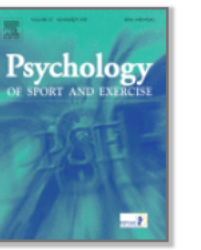
- Uni-interventiot näyttävät:

- Parantavan **koettua** unen laatua

- Vähentävät **koettua** väsymystä

- Vähentävät negatiivisia **tunteita**

- **Ei vaikutusta objektiiviseen unen määrään tai tehokkuuteen**

Sleep interventions for performance, mood and sleep outcomes in athletes: A systematic review and meta-analysis

Kate Gwyther ^{a, b}, Simon Rice ^{a, b}, Rosemary Purcell ^{a, b}, Vita Pilkington ^{a, b}, Olga Santesteban-Echarri ^c, Alan Bailey ^b, Courtney C. Walton ^{a, b} ✉

Uneen vaikuttaminen

”Orthosomnia”?

- Riski ”täydellisen unen tavoitteluun”
- Saattaa lisätä ahdistusta ja perfektionismia
- Ulkoinen ”objektiivinen” arvio saattaa ohittaa kokemuksellisen puolen
- Lisäarvo?

Review

Monitoring the athlete training response:
subjective self-reported measures trump commonly
used objective measures: a systematic review

Anna E Saw,¹ Luana C Main,² Paul B Gatin¹

Take home -viesti

- Unen mittaaminen saattaa avustaa ihmisiä keskittymään hyvinvointiinsa
- On kuitenkin tärkeää olla läpinäkyvä mittarien rajoista
- Korostettava kokemuksellisen puolen roolia ja varottava ylilyöntejä
- Kaikki uni ei ole samanarvoista